

Regionstyrelsen

Tid: 2026-10-06 kl. 08:20

Plats: Konferensrum Ängen, Regionens hus

- 1 Upprop och val av protokollsjusterare
- 2 Fastställande av dagordning

Beslutsärenden för regionfullmäktige

- 3 Förändrad organisationsform för Smålands Turism AB 2026/3343

Kallade*Ordinarie ledamöter*

Rachel De Basso (S) ordförande
Tommie Ekered (M) 1:a v ordf.
Stina Sinclair (KD) 2:a v ordf.
Thomas Gustafsson (S)
Nena Stamenkovic (S)
Per Svenberg (S)
Henrik Sporrang Esbjörnsson (M)
Kerstin Hammar (M)
Martin Nedergaard-Hansen (VD)
Linnéa Götesson (VD)
Håkan Karlsson Nyborg (SD)
Hampus Bergh (SD)
Joseph Tornell (KD)
Per Eriksson (C)
Jimmy Ekström (L)

Ersättare

Aneth Amundson (S)
Henrik Tvarnö (S)
Ann-Kristin Göransson (S)
Håkan Sandgren (S)
Gottlieb Granberg (M)
Kristina Carlo (M)
Alex Johansson (M)
Madalina Ebbesson (VD)
Sara Wallby (VD)
Anders Gustafsson (SD)
Vakant (SD)
Monica Samuelsson (KD)
Irene Oskarsson (KD)
Emilie Walfridsson (C)
Marie Fransson (L)

Adjungerad

Mikael Ekvall (V)

Övriga

Jane Ydman, regiondirektör
Elin Carlholt,
kommunikationsdirektör
Karin Hermansson, regional
utvecklingsdirektör
Maria Berghem, ekonomidirektör
Mats Bojestig, hälso- och
sjukvårdsdirektör
Siw Kullberg, kanslidirektör

Regionstyrelsen

Tid: 2026-10-06 kl. 08:20

Urban Funck, HR-direktör
Nathalie Bijelic Eriksson,
sektionschef

§ 186**Förändrad organisationsform för Smålands Turism AB**

Diarienummer: RJL 2026/3343

Beslut

Maria Berghem, ekonomidirektör, informerar om ärendet i fråga om genomförd utredning avseende organisationsform och förvaltningens förslag till beslut.

Med anledning av pågående MBL-förhandlingar behandlas ärendet vid ett kommande sammanträde med regionstyrelsen.

Sammanfattning

I Region Jönköpings läns budget 2025 gavs ett uppdrag att se över regionens helägda bolag. Utifrån uppdraget har organisationsformen för Smålands Turism AB utretts. Regionledningskontorets bedömning är att verksamheten från den 1 januari 2027 bör överföras till regionens förvaltningsorganisation och ingå som en sammanhållen funktion inom Regional utveckling. Integrationen bedöms stärka samordning, styrning och resursutnyttjande. Verksamhetens uppdrag, externa profil och samverkan med kommunerna, Visit Småland och besöksnäringen ska värnas. Övergången genomförs som en verksamhetsövergång, varefter bolaget avvecklas.

Beslutsunderlag

- Beslut Regionstyrelsens arbetsutskott 2026-09-08 § 159
- Tjänsteskrivelse
- Utredning – Översyn av organisationsform m.m. för Smålands Turism AB

§ 159**Förändrad organisationsform för Smålands Turism AB**

Diarienummer: RJL 2026/3343

Beslut

Regionstyrelsens arbetsutskott

1. avvaktar med beslut till regionstyrelsens sammanträde
2. bjuder in samtliga gruppledare till ett informationsmöte om ärendet.

Sammanfattning

I Region Jönköpings läns budget 2025 gavs ett uppdrag att se över regionens helägda bolag. Utifrån uppdraget har organisationsformen för Smålands Turism AB utretts. Regionledningskontorets bedömning är att verksamheten från den 1 januari 2027 bör överföras till regionens förvaltningsorganisation och ingå som en sammanhållen funktion inom Regional utveckling. Integrationen bedöms stärka samordning, styrning och resursutnyttjande. Verksamhetens uppdrag, externa profil och samverkan med kommunerna, Visit Småland och besöksnäringen ska värnas. Övergången genomförs som en verksamhetsövergång, varefter bolaget avvecklas.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslår, med anledning av att handlingarna i ärendet läggs på bordet vid dagens sammanträde, att arbetsutskottet avvaktar med beslut till regionstyrelsens sammanträde och att samtliga gruppledare bjuds in till ett informationsmöte om ärendet.

Regionstyrelsens arbetsutskott ställer sig bakom ordförandens förslag.

Beslutsunderlag

- Information vid sammanträdet av Maria Berghem, ekonomidirektör

Beslutet skickas till

Regionstyrelsen

Regionledningskontoret

Förändrad organisationsform för Smålands Turism AB

Förslag till beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige

- 1) överföra verksamheten som bedrivs inom Smålands Turism AB till Region Jönköpings läns förvaltningsorganisation från och med den första januari 2027
- 2) integrera verksamheten som en sammanhållen funktion inom Regional utveckling
- 3) avveckla Smålands Turism AB som aktiebolag
- 4) genomföra övergången som en verksamhetsövergång i enlighet med tillämplig arbetsrättslig lagstiftning
- 5) värna verksamhetens externa profil och etablerad samverkan inom Visit Småland, länets besöksnäring och länets kommuner
- 6) ge regionstyrelsen i uppdrag att i samråd med nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet samt styrelsen för Smålands Turism AB verkställa beslutet.

Sammanfattning

I Region Jönköpings läns budget 2025 gavs ett uppdrag att se över regionens helägda bolag. Utifrån uppdraget har organisationsformen för Smålands Turism AB utretts. Regionledningskontorets bedömning är att verksamheten från den 1 januari 2027 bör överföras till regionens förvaltningsorganisation och ingå som en sammanhållen funktion inom Regional utveckling. Integrationen bedöms stärka samordning, styrning och resursutnyttjande. Verksamhetens uppdrag, externa profil och samverkan med kommunerna, Visit Småland och besöksnäringen ska värnas. Övergången genomförs som en verksamhetsövergång, varefter bolaget avvecklas.

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Bolaget Smålands Turism AB har funnits sedan 1979 och är regionens expertorgan inom besöksnäring. Uppdraget omfattar destinationsmarknadsföring, kunskapsförmedling, tematisk utveckling samt operativ affärsutveckling. Verksamheten bedrivs regionalt, nationellt och internationellt och har en central roll i genomförandet av den regionala besöksnäringstrategin.

Smålands Turism AB ägdes tidigare gemensamt av dåvarande Landstinget i Jönköpings län och länets kommuner. Efter beslut 2020 förvärvade Region Jönköpings län kommunernas aktier och regionen blev ensam ägare av bolaget. Samma år tecknades också ett samarbetsavtal mellan Smålands Turism AB och länets kommuner. Avtalet anger att bolaget ska arbeta med länsgemensamma satsningar, omvärldsspaning, kompetensutveckling samt marknadsföring av varumärket Småland. Övertagandet slutfördes i sin helhet år 2022. Grunden för samarbetet ska utgöras av den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och kommunerna ska ha fokus på utvecklingen av den lokala besöksnäringen.

I Region Jönköpings läns beslutade budget 2025 med tillhörande verksamhetsplan finns ett uppdrag att genomföra en översyn av regionens helägda bolag. Syftet är att identifiera vilka bolag som är lämpliga att integrera i regionens organisation. Detta med avsikt att kunna få ett effektivare utnyttjande av resurser, skapa möjligheter till förbättrade synergier samt utveckla tjänsterna som erbjuds invånare, näringslivet och besökare. Mot bakgrund av uppdraget har en översyn av lämplig organisationsform genomförts avseende Smålands Turism AB. Utredningen har utförts av Lars Wallström på uppdrag av regiondirektör Jane Ydman.

Bedömning

Även om det kan finnas fördelar med att bedriva verksamheten i ett bolag, man kan exempelvis av vissa aktörer uppfattas som mer ”intressant” än om man ingår i en större offentlig organisation, så är regionledningskontorets bedömning att skälen för en integration väger tyngre än skälen för att fortsätta bedriva verksamheten i bolagsform. Bolagets uppdrag är ett offentligt finansierat regionalt utvecklingsuppdrag med tydliga beroenden till regionens strategier, projekt och övriga tidigare nämnda verksamheter.

En förvaltningslösning skapar bättre förutsättningar för en gemensam prioritering av resurser och minskar behovet av parallella styr och stödfunktioner. Förändringen får inte innebära att verksamhetens uppdrag, exponering eller affärsnära kompetens försvagas. Smålands Turism bör därför inordnas som en sammanhållen funktion inom Regional utveckling med ett tydligt uppdrag, egen verksamhetsplanering och fortsatt stark extern profil.

Samarbetsavtalet med länets kommuner och samarbetet kring Visit Småland är centrala för verksamheten. Avtal och samarbetsformer ska ses över i dialog med berörda parter så att kontinuitet och förtroende upprätthålls när regionen träder in som avtalspart och huvudman för verksamheten.

Konsekvenser och genomförande

Personal

Överföringen bedöms utgöra en verksamhetsövergång. Berörda anställningar, anställningstid och individuella villkor hanteras inom ramen för anställningsskydd

och tillämpliga kollektivavtal. Regionens HR funktion ansvarar för att erforderliga förhandlingar, riskbedömningar och informationsinsatser genomförs.

Juridik och avtal

Bolagets tillgångar, skulder, rättigheter och skyldigheter ska inventeras och överförs genom lämpliga avtal, leverantörs och samarbetsavtal ska prövas avseende uppsägning, överlåtelse och nytecknande. Avvecklingsformen ska kvalitetssäkras av juridisk och ekonomisk expertis innan bolagsstämman fattar erforderliga beslut.

Ekonomi

Budgetanslaget ska överföras till mottagande verksamhet. Tillgångar och skulder hanteras i regionens redovisning.

IT

System, licenser, webbmiljöer, telefoni och utrustning inventeras.

Lokaler

Lokallösningen ska samordnas med regionens befintliga åtaganden. Nuvarande avtal löper till den 31 oktober 2028.

Styrning, verksamhet och kommunikation

Innan övergången ska organisatorisk placering, chefskap, beslutsvägar mål och uppföljning fastställas. En kommunikationsplan ska tas fram som omfattar medarbetare, styrelse, fackliga organisationer, kommuner, samarbetspartner, leverantörer och besöksnäringens aktörer. Genomförandet ska följas upp med fokus på kontinuitet, samverkan, ekonomiska effekter samt resultat utifrån målen i besöksnäringstrategin.

Utredningens huvudsakliga iakttagelser och ställningstaganden

Bolagsformen

Bolagsformen kräver en särskild administration i form av bland annat bolagsstämman, styrelsearbete, revision, separat ekonomisk redovisning inklusive årsredovisning, egna bank- och betalningsrutiner, lönehantering, deklarationer och koncernrapportering. När det finns flera organisationer som samverkar kring en verksamhet så är aktiebolagsformen en utmärkt juridisk plattform för samarbetet men när regionen är ensam ägare är nyttan av en separat bolagsstruktur mindre.

Ekonomi

Ett antal kostnadsposter kommer sannolikt att påverkas vid en integration som exempelvis styrelsearvoden, revisionsarvode, redovisningstjänster, lönehantering, lokalhyra och försäkringar. Utredningen visar att även om kostnadsbesparingen för ekonomitjänster, hyror och lönehantering tas upp till 50 procent beräknas besparingen uppgå till drygt 1,2 miljoner kronor utifrån 2024 års bokslut. Det motsvarar drygt sju (7) procent av verksamhetens omsättning. Till det kommer

potentiella besparingar gällande samordning av ledningsfunktionen om verksamheten integreras i befintlig organisation inom Regional utveckling.

Organisationsformen

Utredningen visar att organisationsformen inte är avgörande i sig. Omvärldsspaningen som gjorts i utredningen visar att motsvarande regionala verksamheter i landet drivs både i bolagsform och i förvaltningsform. Det går inte att utifrån organisationsformen avgöra vilka verksamheter som är mest framgångsrika. Valet bör utgå ifrån ägarbild, lokala förutsättningar, behov av styrning samt möjligheter till samordning.

Sambandet med Regional utveckling

Sambandet med verksamheten som bedrivs inom Regional utveckling är starkt. Besöksnäringen är ett prioriterat arbete inom arbetet med smart specialisering som pekar ut ett antal starka branscher i länet. Den regionala besöksnäringstrategin är nära kopplad till den regionala utvecklingsstrategin samt till andra regionala ansvarsområden som exempelvis livsmedel, kollektivtrafik, infrastruktur, kompetensförsörjning och hållbarhet. En samlad organisation under en ledning har därför en potential att stärka styrning, projektverksamhet samt genomförandekraften.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse
- Utredning - Översyn av organisationsform m. m. för Smålands Turism AB

Beslutet skickas till

Regionledningskontoret
Regional utveckling
Smålands Turism AB

Jane Ydman
Regiondirektör

Maria Berghem
Ekonomidirektör

Lars Wallström

Översyn av organisationsform m m för Smålands Turism AB

1. Bakgrund

Bolaget Smålands Turism AB har funnits sedan 1979. Under många år har bolaget ägts gemensam av Landstinget i Jönköpings län (numera Region Jönköpings län) och länets kommuner. Under 2020 togs ett beslut som innebar att Region Jönköpings län köpte samtliga aktier från länets kommuner och detta övertagande slutfördes under 2022.

I Region Jönköpings läns budget med verksamhetsplan för 2025 finns ett uppdrag att genomföra en översyn av regionens helägda bolag med syftet att identifiera vilka delar som är lämpliga att integrera i regionens organisation. Detta för att skapa förbättrade synergier, effektivare resursutnyttjande samt utveckla tjänsterna som erbjuds till invånare och besökare.

Smålands Turism AB är ett helägt bolag med uppdrag att utveckla besöksnäringen i regionen. Givet dess strategiska funktion inom regional utveckling är det relevant att undersöka om denna verksamhet fortsatt bör bedrivas i bolagsform eller kan införlivas i regionens förvaltningsstruktur.

Prognoser och analyser på global nivå visar att strategiska frågor inom besöksnäring och turism kommer att öka i betydelse, men också att det finns komplexa utmaningar, allt från hållbarhet och klimat till arbetskraft och geopolitik. Det finns således all anledning att nogsamt tänka igenom hur frågor kring besöksnäring och turism bör hanteras.

2. Uppdrag och arbetsform

Översynen utgår ifrån ett uppdrag som kan sammanfattas enligt följande:

- Bedömning av vilken nytta, vilka vinster och vilka risker som kan finnas med att införliva Smålands Turism AB i Region Jönköpings län. Relationen till regionens besöksnäringstrategi ska särskilt beaktas.
- Bedömning ska göras av ekonomiska, organisatoriska och juridiska effekter och konsekvenser av en avbolagisering.
- Beskrivning ska göras av personalrelaterade frågor avseende en eventuell övergång av personal.
- Beskrivning av nödvändiga politiska beslut vid en förändring inklusive tidplan och kommunikationsplan.

- Översynen ska innehålla en jämförelse över hur andra regioner har organiserat motsvarande funktioner.
- Översynen som ska göras under hösten 2025 ska utföras i samverkan med Regional utveckling och andra berörda funktioner inom regionen samt med Smålands Turism AB.

3. Bolagets uppdrag och innehåll

Smålands Turism AB är regionens expertorganisation inom besöksnäring. Man utvecklar och främjar turism samt marknadsför turistprodukter. Insatserna sker på regional, nationell och internationell nivå. Bolaget ska erbjuda hög kompetens och samordning inom turismen samt utveckla konkurrensförmåga och generera tillväxt i Region Jönköpings län och dess företag.

Av bolagsordningen framgår att:

- Verksamheten leds av en VD som är underställd styrelsen i bolaget.
- Styrelseledamöterna väljs av Regionfullmäktige. Styrelsen ska bestå av sju ledamöter (inga ersättare) varav fem utses av Region Jönköpings län, en nomineras av kommunerna via Primärkommunal samverkan (PKS) och en ledamot med erfarenhet från branschen nomineras genom Smålands Turism AB.
- Räkenskapsår är kalenderår.

Ägarnas uppdrag till Smålands Turism AB formuleras i ett ägardirektiv. Bolaget ska:

- Arbeta för att besöksnäringen utvecklas i linje med den antagna regionala besöksnäringstrategin som bidrar till att nå den regionala utvecklingsstrategins mål och visioner.
- Vara en kompetensresurs och kunskapsförmedlare för att utveckla företagen och besöksnäringens ekosystem i länet, i nära samverkan med Regional utveckling inom Region Jönköpings län och andra aktörer i länet.
- Verka för att stärka varumärket Visit Småland nationellt och internationellt i samverkan med övriga Smålands län. Samverkan med andra regioner och länder ska eftersträvas då det främjar utvecklingen för besöksnäringen i Jönköpings län.

Verksamheten delas in i fyra block:

- Destinationsmarknadsföring tillsammans med Destination Småland (Kronobergs län) och Region Kalmar län under det gemensamma varumärket Visit Småland.
- Kunskapsförmedling till både näringen och det ekosystem som besöksnäringen påverkar och är beroende av. Bolaget ska dela kunskap som utvecklar, inspirerar och driver innovation till näringslivet och ekosystemet.
- Tematisk utveckling. Bolaget ska utveckla prioriterade tematiska kluster som ger näringen ökade affärsmöjligheter och stärker platsens attraktivitet.

- Operativ affärsutveckling. Bolaget ska erbjuda näringen operativ affärsutveckling för att höja konkurrenskraften i ämnen som digitalisering, exportmognad, efterfrågestyrning, produktutveckling, värdskap etc.

Det finns ett samarbetsavtal mellan Smålands Turism AB och kommunerna i länet (tecknat år 2020). Avtalet anger att bolaget ska arbeta med länsgemensamma satsningar, omvärldsspaning, kompetensutveckling samt marknadsföring av varumärket Småland. Grunden för samarbetet ska utgöras av den regionala utvecklingsstrategin (RUS). Kommunerna å sin sida ska ha fokus på utvecklingen av den lokala besöksnäringen.

Avtalet innehåller en beskrivning av hur parterna ska samverka inom ett antal ansvarsområden. Avtalet förlängs med ett år i taget om uppsägning inte sker.

4. Fakta kring bolaget

Sammandrag från årsredovisningen för år 2024:

- Omsättning inkl projektstöd och bidrag: 17,3 mnkr
- Härav ägaranslag från regionen: 12,3 mnkr
- Årets resultat: +0,2 mnkr
- Årets resultat sammantaget de senaste 5 åren: +0,6 mnkr
- Balansomslutning: 6,6 mnkr
- Eget kapital: 3,2 mnkr
- Antal anställda: 7

Bolaget hyr kontorslokaler i Werket på Vallgatan i Jönköping.

Bolaget köper lönetjänster från redovisningsföretaget ASPIA och redovisningstjänster från ekonomiavdelningen inom Region Jönköpings län. Antal leverantörsfakturer uppgår till c:a 500 per år. Förutom fakturahantering ingår arbete med kundfakturer, projektredovisning, kontoavstämningar, moms- och arbetsgivaravgifter, årsbokslut och kontakt med revisorer i det uppdrag som regionen har gentemot bolaget.

5. Organisationsformer i olika delar av landet

Den regionala (och kommunala) nivån

Insatser med fokus mot branschen och dess aktörer

Denna del av verksamheten handlar om strategiska frågor för att främja turismen och besöksnäringen. Här hanteras utvecklingsinsatser, samordning, statistik, omvärldsanalys, projektverksamhet samt att vara en kompetensresurs och kunskapsbank. Samarbetet med kommunerna kan vara mer eller mindre utvecklat. Man har ofta en web-sida som riktar sig till organisationer och aktörer inom turistbranschen och man ordnar olika aktiviteter för att samordna och stärka aktörerna.

Vissa regioner har aktiebolag eller ekonomisk förening för denna verksamhet; andra hanterar detta via sin förvaltningsorganisation. En ekonomisk förening är en organisationsform som ska främja medlemmarnas ekonomiska intressen och där medlemmarnas ansvar begränsas till det kapital som satsas i föreningen.

Drygt hälften av verksamheterna i landet bedrivs i förvaltningsform och resterande i form av aktiebolag eller ekonomisk förening.

Det har under åren funnits en viss rörelse åt båda håll, men det verkar som om det blivit något vanligare att strategiska frågor om besöksnäring och turism hanteras i förvaltningsform (mer utmärkande på regional nivå än kommunal nivå) vid en jämförelse över längre tid.

I de fall där det finns aktiebolag (eller ekonomiska föreningar) förekommer det i vissa fall att kommunerna är delägare i aktiebolaget (såsom det var med Smålands Turism AB tidigare). Ibland är regionen ensam ägare (t ex Region Kronobergs län och Visit Skåne AB). Det förekommer också att privata företag och destinationsorganisationer är delägare eller medlem (t ex Destination Sörmland/Stua AB och Swedish Lapland Visitors Board).

Exempel på verksamhet som bedrivs i förvaltningsform är Region Kalmar län och Region Östergötland. I vissa fall (som t ex Halland) använder man ett begrepp som "Visit Halland" även om det ingår i förvaltningsorganisationen, till skillnad mot exempelvis "Visit Skåne" som är ett aktiebolag. Begreppen kan ibland vara förvirrande.

Insatser med fokus mot turister och besökare

Vid sidan om det strategiska arbetet har regionerna ofta organisationer (ibland i samverkan med andra regioner) som riktar sig mot besökare/turister. Denna typ av insatser hanteras ofta av organisationerna åtskilt från den del av verksamheten som vänder sig mot aktörerna inom turistnäringen, men det finns också exempel på att de båda delarna är nära sammankopplade inom en region.

Som en central del i detta arbete finns det ofta en web-sida som riktar sig till turister/besökare.

Det kan ibland finnas egna bolag (eller ekonomiska föreningar) eller andra typer av samarbetsorganisationer tillsammans med besöksnäringen som hanterar denna del av verksamheten. Mera löst sammansatta samverkansformer förekommer också. Denna typ av verksamhet följer inte alltid regiongränserna, utan kan ha sin utgångspunkt utifrån enskilda turistområden.

De tre regionerna i Småland arbetar gemensamt med marknadsföring av varumärket "Visit Småland" som ägs gemensamt av Jönköpings län genom Smålands Turism AB, Kronobergs län genom Destination Småland AB och Region Kalmar län.

Utöver de regionala organisationerna i landet finns det ofta "destinationsbolag" eller förvaltningsdrivna enheter även på den kommunala nivån. Det görs således

insatser som riktar sig till turister och besökare på olika nivåer och i många olika former.

Den nationella nivån

Företaget **Visit Sweden** har av den svenska regeringen tilldelats det officiella uppdraget att marknadsföra Sverige som resmål, med det unika målet att skapa värde för Sverige. Som en del av det statliga samhällsuppdraget delar Visit Sweden utan kostnad med sig av fakta och data om målgrupper, marknader och marknadsföring via en öppen, digital kunskapsbank, webinarier och andra aktiviteter. Målgruppen är främst svensk besöksnäring, som kan använda materialet för att utveckla erbjudanden, produkter och service.

Visita är en **branschorganisation** som hjälper företagen inom den svenska besöksnäringen att växa och utvecklas och är besöksnäringens företrädare i politiska frågor. Som arbetsgivarorganisation ger Visita företagen råd och stöd i arbetsgivarfrågor och i förhandlingar.

Det **regionala nätverket** för besöksnäring och turism (RNBT) är en medlemsförening, bildad 2022, som samlar ledande tjänstepersoner för regionala turism- och besöksnäringorganisationer i hela Sverige.

Slutsatser från omvärldsspaning

Det finns en flora av olika organisationer med syftet att stötta och utveckla turismen och turistnäringen i Sverige. Organisationsformerna varierar liksom ägarförhållandena. Lokala/regionala förutsättningar samt praxis och historisk tradition är sannolikt faktorer som ligger till grund för den organisatoriska utformningen. Uppdragen som organisationerna har kan också variera.

Utifrån en omvärldsspaning är det svårt att avgöra vilka former som är mer framgångsrika och välfungerande än andra. Det går knappast att framhålla att organisationsformen i sig är avgörande för framgång. Alltför många andra faktorer och förutsättningar spelar in.

Alla organisationer framhåller dock att arbetet med turism och besöksnäring är mycket viktigt och att det skapar nytta i form av arbetstillfällen och utveckling av den berörda regionen.

6. Regionens ägande i bolag

Förutom Smålands Turism AB har Region Jönköpings län helägda bolag i form av RJL Älghunden 4 AB (bussdepån) och RJL Tågdepån Nässjö AB. Även för dessa bolag är ägarformen föremål för en prövning.

Regionen har också små ägarandelar i nationella intressebolag, ofta tillsammans med de andra regionerna. Vidare har regionen i några fall hälftenägande i bolag där man har gemensamt nyttjande av fastigheter eller anläggningar där det bedrivs

verksamhet där flera parter har intressen. Exempel på detta är Jönköping Airport AB, Bostadsbyggen i Jönköping AB och ALMI Företagspartner Jönköping AB.

Bolagsformen kan ofta vara lämplig när flera organisationer ska samverka kring en verksamhet och man gör då detta via sin roll som ägare. Som ensamägare minskar incitamenten att bedriva verksamheten i bolagsform.

Region Jönköpings län har inget övergripande ägarbolag eller specialiserad redovisningsfunktion för aktiebolag på samma sätt som exempelvis Jönköpings kommun har där många helägda bolag med kommunal affärsverksamhet är samlade i en koncern (Jönköpings Rådhus AB). Inom regionen har man inte den tradition och den organisering av bolagsstyrning som kommunen har. Detta medför att det ibland upplevs betungande och omständligt när det gäller administration och styrning av helägda och delägda bolag.

När regionen (f d Landstinget) blev ensam ägare av Jönköpings Länstrafik AB genom att överta kommunernas aktier i bolaget (år 2012) gjordes bedömningen att verksamheten bäst lämpades att integreras i den förvaltningsdrivna organisationen och detta skedde via en s k verksamhetsövergång för berörd personal och genom att den ekonomiska redovisningen integrerades i förvaltningsorganisationen. Bolaget upphörde att existera.

En liknande integration gjordes av Regionförbundet i Jönköpings län år 2015 (som hade organisationsformen kommunalförbund) i samband med att Landstinget blev Region Jönköpings län.

I båda dessa fall var det yttre omständigheter som gjorde att ägarförhållandet ändrades. Varje situation bör hanteras utifrån sina förutsättningar.

7. Överväganden kring olika organisationsformer

7.1 Fördelar med att bedriva verksamheten i bolagsform

Smålands Turism AB har som bolag ett avgränsat, profilerat uppdrag. Man kan av vissa aktörer uppfattas som mer ”intressant” än om man ingår i en större offentlig organisation. Varumärket kan uppfattas som tydligare.

Ett bolag anses ofta ha bättre förutsättningar att vara flexiblere och mindre byråkratiskt än en stor offentlig organisation. Man riskerar inte att drunkna i en stor organisation som hanterar en mängd olika frågor.

Det ekonomiska ansvaret kan upplevas som tydligare i ett aktiebolag än det ansvar man har som en enhet (avdelning, sektion etc) i en stor offentlig organisation som bedrivs i förvaltningsform.

En stor del av Smålands Turism AB:s arbete handlar om att stötta affärsdrivande verksamhet (turistnäringen). Från bolagets sida framhålls att det kan vara en fördel att själv vara organiserad i bolagsform och arbeta på ett affärsmässigt sätt. Man vill inte att personalen ska profileras som ”tjänstepersoner”, utan man vill lyfta fram sin ”affärsprofil”. Bolaget fokuserar mycket på konkreta insatser medan

regionen ofta arbetar med strategier och planer. Man ställer sig också frågan om de internationella kontakterna går lika bra att hantera i regionens organisation jämfört med hur det fungerar i bolaget.

Från bolagets sida finns det farhågor att man inte kan behålla sin web-profil, sina sociala medier och speciella arbetsformer om man går in i en förvaltningsorganisation. Man befärar också att den sammanhållna funktionen som finns inom bolaget och som bedöms som viktig riskerar att splittras om man integreras i regionens verksamhet.

7.2 Att beakta med bolagsformen

En rad formalia måste uppfyllas i och med att man är ett aktiebolag.

- Organisera bolagsstämma, inklusive val av ombud inom ägaren RJL.
- Upprätta årsredovisning.
- Styrelse; valförfarande inom RJL och därefter styrelsemöten löpande under åren.
- Revisorer; utföra revision och upprätta revisionsberättelse.
- Egen ekonomisk redovisning.
- Egna bankkonton och betalningsrutiner.
- Egen lönehantering.
- Upprätta arbetsgivar-, moms- och skattedeklarationer.
- Ägaren (i detta fallet RJL) måste ta in bolaget i sin koncernredovisning.
- Regionstyrelsen ska för varje bolag bedöma om den verksamhet som bolaget bedrivit under året varit förenlig med det kommunala ändamålet och utförts inom ramen för de kommunala befogenheterna. En bolagsstyrningsrapport tas fram för detta ändamål.

Ovanstående innebär ett merarbete jämfört med om verksamheten ingår i regionens ordinarie verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. De ovan nämnda uppgifterna måste göras specifikt för ett bolag medan de för förvaltningsdriven verksamhet ingår i en helhet där en enskild verksamhetsdel bara utgör en liten del. Om Smålands Turism AB integreras i Region Jönköpings läns organisation kommer en stor del av de styrande-, ekonomiska- och administrativa uppgifterna att innefattas i regionens rutiner utan att de administrativa resurserna nämnvärt behöver utökas.

I nedanstående tabell framgår de kostnadsposter som sannolikt påverkas vid en integration. Värdena kommer från bolagets bokslut för helåret 2024. För hyror/städning och köpta ekonomitjänster har beloppen tagits upp till hälften av kostnaden eftersom delar av kostnaden kommer att finnas kvar även om verksamheten samordnas i regionens egna lokaler och om arbetet med den ekonomiska redovisningen skulle utföras inom ramen för regionens ordinarie rutiner. Ekonomiarbetet finns kvar, men minskar i omfattning och komplexitet om det inordnas i förvaltningsorganisationen.

	<u>tkr</u>
Styrelse (arvoden, soc avg, omkostnader)	470
Revision (arvode)	160
Redovisningstjänster (50% av 420 tkr)	210
Lönehantering	90
Lokalhyra, städning (50% av 520 tkr)	260
Försäkring, bankkostnader, medlemsskap etc.	<u>50</u>
S:a	1 240

Möjliga besparingar avseende de ovanstående funktionerna och arbetsuppgifterna kan således beräknas till drygt 1 mnkr. Jämförelsevis kan noteras att omsättningen i bolaget uppgår till c:a 17 mnkr. Efter en eventuell integration kan de frigjorda medlen istället användas till verksamhet.

Ett aktiebolag betalar skatt på sina överskott (vinster). Även om Smålands Turism AB inte har för avsikt att ”gå med vinst”, måste man ta hänsyn till skattefrågor och upprätta årlig inkomstdeklaration. Detta upphör om verksamheten integreras i Region Jönköpings län.

När man bedriver verksamheten i bolagsform blir styrningen från ägarna annorlunda jämfört med verksamhet som bedrivs i förvaltningsform. Detta är oundvikligt, men också meningen med ett bolag. En separat styrelse enbart för bolagets verksamhet ersätts vid en integration med den typ av styrning som utformas via förvaltningens nämndsorganisation.

7.3 Fördelar med integration av bolagets verksamhet i regionens organisation

Ökad samverkan

Region Jönköpings län har i likhet med andra regioner ett utpekat ansvar för den regionala utvecklingen. Detta innebär att man ska initiera, driva och samordna hållbar regional utveckling. Det handlar om att ta tillvara länets intressen nationellt och internationellt och att främja en positiv utveckling i länet.

Inom regionens organisation finns ett särskilt verksamhetsområde (Regional utveckling) för att hantera dessa frågor. Arbetet som leds av en direktör har många olika delar. Politiskt tillhör detta område nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet. Ett särskilt område inom Regional utveckling handlar om ”Innovation och Attraktivitet”.

Via konceptet ”Smart specialisering” som är en komponent i EU:s tioårsstrategi för tillväxt och sysselsättning skapar regionerna en strategi för att kraftsamla regionala aktörer och bli globalt konkurrenskraftiga inom områden där det finns fördelar gentemot andra regioner. Besöksnäringen är här ett av fem prioriterade områden inom Region Jönköpings län.

Det finns således tydliga kopplingar mellan regionens ansvar för regionala frågor och de frågor som hanteras av Smålands Turism AB.

Den regionala utvecklingsstrategin (RUS) som utformas av Region Jönköpings län har tydliga kopplingar till den regionala besöksnäringstrategin som regionen har tagit fram i nära samverkan med Smålands Turism AB. De båda organisationerna är via detta styrdokument sammankopplade med varandra. Besöksnäringstrategin ska ses som en förstärkt och förtydligande del av RUS:en inom strategiområdet ”En attraktiv region”.

I besöksnäringstrategin står begreppet ”den regionala organisationen” för både Region Jönköpings län och Smålands Turism AB. Tanken är att implementera besöksnäringstrategin och nå dess målsättningar med gemensamma krafter. I nuläget sker detta många gånger via två separata organisationer.

Vissa menar att det saknas processer och struktur för samarbete om besöksnäringsspörsmål mellan länets organisationer, kommuner och näringslivet. Med en regional samordning skulle det företagsfrämjande systemets insatser riktade till besöksnäringen kunna bli mer kraftfulla.

Kopplingar till andra strategier och verksamheter

Besöksnäringstrategin har starka kopplingar till länets livsmedelsstrategi, länets cykelstrategi samt skogs- och trästrategin. Detta är strategier som hanteras inom regionens organisation.

Region Jönköpings län har ansvaret för kollektivtrafik och infrastruktur. Detta är frågor som är centrala för besöksnäringen, så även här finns det en stark koppling mellan regionen och besöksnäringen.

Hållbarhet, klimat, kompetensförsörjning är strategiska frågor vad gäller besöksnäring och turism. Dessa frågor finns på ett tydligt sätt också på dagordningen i Region Jönköpings länets arbete.

Samordnad projektverksamhet

Både Smålands Turism AB och Region Jönköpings län bedriver eller stöttar projektverksamhet för att utveckla besöksnäringen. Medel inom Sverige och EU används för detta ändamål, liksom regionens egna projektmedel. En mer utvecklad samordning av projektverksamheten borde kunna ge förbättringar i styrning, administration och genomförandekraft.

Minskad sårbarhet

En tillhörighet i regionens organisation ger sannolikt stabilare förutsättningar, långsiktighet och tryggare finansiering än bolagsformen. Även möjlighet till back-up och stöd vad gäller ledning och administration liksom möjlighet till utnyttjande av regionens olika stöd- och servicefunktioner bör vara fördelar som uppnås vid en integration. Exempel på detta kan vara HR-, ekonomi-, inköps-, juridik- och IT-funktionerna.

7.4 Andra aspekter på en eventuell integration

Kommunerna lämnade ägandet i Smålands Turism AB för några år sedan. Bakom detta fanns sannolikt ekonomiska skäl; vissa tyckte inte att man fick ut tillräckligt mycket för sin årliga finansiering. Där fanns också uppfattningen att bolagets verksamhet hade sin naturliga hemvist i en länsorganisation. Om denna

länsorganisation borde bedrivas i bolagsform eller i förvaltningsform framgick inte av det förda resonemanget inför avvecklingen av kommunernas ägande.

Begreppet/varumärket "Smålands Turism" borde kunna behållas även vid en eventuell integration i regionens organisation. Mycket talar för att det skulle vara rimligt att behålla verksamheten samlad inom en avgränsad del av Regional utveckling. Den överförda verksamheten kan då ha kvar de interna samband som anses viktiga att bibehålla. Den överförda verksamheten skulle då organisatoriskt likna Spira, Energikontoret, Europa Direkt och Företagsjouren som alla är någon form av verksamhetsdrivande funktion inom Regional utvecklings hägn även om storleken på verksamheterna varierar. Även Länstrafiken kommer framöver vara en del av Regional utveckling.

Inom Regional utvecklings organisation finns det en anställd som arbetar direkt med besöksnäring och utöver detta finns det kopplingar även till andra anställda. I samband med en eventuell integration får man ta ställning till vilka tjänster som är lämpliga att sammanföras organisatoriskt.

7.5 Sammanvägd bedömning

Utifrån ovanstående beskrivning ges möjlighet att värdera fördelar och nackdelar med en förändring av organisationsformen för Smålands Turism AB.

- En egen, profilerad verksamhet som arbetar självständigt, men som har viss sårbarhet och en del merkostnader

ställs mot

- En mer gemensam, samverkande organisation för närliggande frågor.

Hur en integration genomförs är viktigt. Båda organisationerna måste vara införstådda med och beredda på att det krävs engagemang och förståelse när kulturer, rutiner och ansvarsgränser ska omprövas. Detta arbete ska inte underskattas. Det kommer bland berörda sannolikt att finnas olika uppfattningar om huruvida en integration är rätt väg att gå och man måste ha respekt för olika åsikter och vara tydlig med sina argument och sköta informationen om förändringen på ett genomtänkt sätt. En förändring kan å andra sidan ge energi och bidra till att skapa nya arbetssätt och ökat engagemang.

I det följande avsnittet framgår ett antal punkter som måste hanteras vid en integration. Detta avsnitt blir aktuellt först om man beslutar om en integration, men ger också en bild av den arbetsinsats man ställs inför om man beslutar om en integration.

8. Att beakta vid en organisationsförändring

Om verksamheten förändras från bolagsform till att bli en del av Region Jönköpings läns förvaltningsorganisation finns det en rad saker man behöver hantera.

8.1 Beslutsgång

Ägaren (Region Jönköpings län) bereder inledningsvis frågan i sin organisation. Om man behöver inhämta ytterligare information eller ha samråd med olika intressenter sker detta inom ramen för denna fas.

Regionen tar sedan beslut om att aktiebolaget ska avvecklas och att verksamheten ska integreras i förvaltningsorganisationen om det är denna slutsats man kommit fram till. Regionfullmäktige ska fatta det formella beslutet.

På en bolagsstämma (i Smålands Turism AB) beslutar aktieägarna att bolaget ska likvideras och att verksamheten ska övergå till att bedrivas inom Region Jönköping läns förvaltningsorganisation.

Det är nödvändigt att regionen som ägare har dialog med styrelsen i Smålands Turism AB. Styrelsen har det formella ansvaret för bolaget och dess verksamhet fram till dess att bolaget upphör och måste därför involveras i planering och genomförande av integrationen. Det är dessutom god förvaltningssed att föra en transparent och dokumenterad dialog mellan ägare och styrelse i denna typ av frågor.

8.2 Kommunikation

Kommunikationen vid förändringar är viktig. Särskilt gäller detta frågor som berör människors arbetssituation.

Berörd personal (inkl chefer) i både bolaget och i regionen bör informeras om översynens innehåll och slutsatser. Detta bör ske i ett relativt tidigt skede av beslutsprocessen.

Dialog med styrelsen i bolaget bör ske i nära anslutning till information till berörd personal.

Inför det principiella beslutet ska förhandling enligt 11 § MBL ske. En riskanalys ska göras inför beslutet.

Efter beslut och vid förberedelserna inför en integration och under genomförandet är det viktigt att fortlöpande informera berörd personal om läget.

Leverantörer och andra samarbetspartners behöver informeras om den förändring som görs.

8.3 Juridiska frågor

8.3.1 Likvidation och överföring av tillgångar/skulder

Om Smålands Turism AB som bolag ska avvecklas görs detta genom en frivillig likvidation. För att säkra upp att alla formalia uppfylls bör en revisor eller motsvarande person med vana att hantera likvidationer involveras i processen.

Ett vanligt sätt att genomföra den praktiska avvecklingen är att gå via ett företag som är specialister på denna typ av förfarande (t ex Bolagsstiftarna). Efter att tillgångar och skulder överförts till regionen via ett inkråmsavtal överläts aktierna

i bolaget till Bolagsstiftarna som sedan avvecklar och likviderar bolaget och sköter likvidationens alla formalia såsom kallelse av okända borgenärer, anmälan till Bolagsverket m m. Regionen erhåller i sista steget ett belopp som sannolikt hamnar nära bolagets fria egna kapital.

Det fria egna kapitalet i bolaget (i nuläget c:a 2,5 mnkr) tillfaller regionen. Detta kapital är redan beskattat i bolaget och någon ytterligare skatteeffekt uppstår sannolikt inte i samband med en integration.

Bolagets andelar/innehav i Destination Isaberg i Hestra Ekonomisk förening och i SRT (intresseorganisation) som sammantaget uppgår till några tusen kronor i bokförda värden borde kunna övertas av regionen. Man får försäkra sig om att det inte finns några hinder för detta.

8.3.2 Avtal

Smålands Turism AB har ett antal avtal med leverantörer och samarbetspartners och man behöver göra en systematisk genomgång av dessa inför en integration. Vissa avtal kan sägas upp om de inte behövs i den nya organisationen, medan man för andra avtal måste undersöka hur de kan övertas av regionen som juridisk person. Det kan finnas avtal med särskilda klausuler där det framgår vad som gäller vid ägarförändringar eller överlåtelse.

Det viktigaste avtalet ekonomiskt sett är hyresavtalet. Smålands Turism AB har ett avtal med regionen som hyresvärd som i sin tur hyr lokaler för flera av sina egna verksamheter som finns i Werket, Jönköping. Regionens avtal med fastighetsägaren Castellum löper ut 2028-10-31. Samma tidpunkt gäller för regionens "underavtal" med Smålands Turism AB.

Andra betydelsefulla avtal finns bl a angående samarbetet kring "Visit Småland" samt ett samarbetsavtal med länets kommuner. Det finns också ett antal avtal angående IT, telefoni, web-leverantörer, lönetjänster, försäkringar etc.

8.4 Verksamhetsmässig samordning

Den organisatoriska inplaceringen i regionen behöver fastställas och i samband med detta hur chefskap och mötesstruktur ska se ut.

Frågan om lokalmässig samordning behöver klarläggas och vilka konsekvenser detta kan få på nuvarande hyresavtal. Även hanteringen av möbler och utrustning är kopplad till frågan om lokalmässig samordning.

8.5 Personalfrågor

En integration av Smålands Turism AB i Region Jönköpings län betraktas som en verksamhetsövergång. Särskilda skyddsregler gäller då enligt lagen om anställningsskydd (LAS) för arbetstagare vid ofrivilligt arbetsgivarbyte, det vill säga vid övergång från en arbetsgivare till en annan.

Anställningsvillkor som följer av överlåtarens kollektivavtal är förvärvaren skyldig att tillämpa på samma villkor som gällde för överlåtaren, till exempel lönevillkor och semester. Denna skyldighet gäller högst ett år från övergången om

inte kollektivavtalet går ut innan dess eller ett nytt kollektivavtal börjar gälla för arbetstagarna.

Praktiska skäl innebär ofta att s k inrangeringsförhandlingar görs inför en övergång av verksamhet. Med detta avses förhandlingar mellan förvärvaren och arbetstagarorganisationen som är part i överlåtarens kollektivavtal. Förhandlingarna gäller den praktiska hanteringen av de arbetstagare som ska gå över från överlåtaren till förvärvaren. Syftet med förhandlingarna är att förvärvaren ska sluta ett särskilt kollektivavtal (inrangeringsavtal) med de fackliga organisationerna, som anger att de övertagna arbetstagarna ska gå över till förvärvarens kollektivavtal redan från första dagen.

En planerad verksamhetsövergång utgör inte i sig saklig grund för uppsägning.

En arbetstagare har rätt att motsätta sig att övergå till förvärvaren. Konsekvensen i det aktuella fallet lär sannolikt bli uppsägning på grund av arbetsbrist eftersom det inte finns några arbetsuppgifter kvar när bolaget upphört att existera.

Regionens HR-funktion har erfarenhet av tidigare verksamhetsövergångar och kan ansvara för hanteringen av de frågor som behöver klarläggas. Information till personalen, fackliga överläggningar och förhandlingar behöver planeras och genomföras inför en eventuell verksamhetsövergång.

Personalen som är berörd av verksamhetsövergången behöver listas. Man behöver uppmärksamma om det finns tidsbegränsade anställningar, tjänstledigheter, sjukskrivningar etc. Det måste avgöras hur sparad semester och flextid ska hanteras vid övergången. Även frågan om hur anställningstiden övergår måste tydliggöras. Erbjudande om anställning inom Region Jönköpings län med skriftliga anställningsavtal behöver upprättas och undertecknas.

Anställningsvillkor och personalförmåner kan i vissa avseenden betraktas som sämre i den nya organisationen, medan vissa förhållandena kan uppfattas som bättre. Eventuella skillnader som kan förekomma inom nedanstående områden bör tydliggöras inför en verksamhetsövergång och en harmonisering planeras.

- Arbetstider
- Flextid, sommartid
- Klämdagar och ledighet för sjukvård m m
- Friskvårdsbidrag
- Cykelförmån m m (inom RJL:s förmånsportal)
- Fri öppen sjukvård
- Tjänstepension
- Möjlighet till löneväxling
- Representationspolicy

Innan den nya anställningen börjar måste anställningsuppgifter m m läggas in i regionens personalsystem Heroma och ID-kort utfärdas.

8.6 Ekonomifrågor

Kontaktpersoner för redovisning och budgetuppföljning behöver utses och kontaktvägar med berörda personer upprättas. Vidare måste bolagets leverantörer informeras om hur deras fakturering till regionen ska ske framöver. Utöver detta behöver ett antal redovisningstekniska åtgärder genomföras:

- Uppdatering av regionens register och kodplaner med nya ansvarsnummer och andra nödvändiga koder.
- Inläggning av övertagna balansposter från bolagets tillgångar och skulder i regionens balansräkning.
- Övertagen utrustning registreras i regionens anläggningsregister eller skrivs av om den inte uppfyller kriterierna för att räknas som anläggningstillgång enligt regionens definitioner.
- Omvandling av verksamhetsbidrag till budgetanslag samt inläggning av budgetvärden på berörda konton och ansvarsnummer.

8.7 IT-frågor

Vissa av regionens IT-system blir obligatoriska vid en anställning (t ex HR/lön-relaterade system, ekonomisystem, intranät, Outlook m fl). Detta behöver förberedas inför en integration så att man har tillgång till relevanta system när detta är dags.

Utöver detta behöver alla system som Smålands Turism AB använder gås igenom för att klargöra vilka som driftmässigt bör tas över av regionens IT-centrum och vilka system/applikationer som bör ligga kvar i nuvarande IT-miljöer (t ex hemsidan). En genomgång av bolagets programvarulicenser behöver göras.

Tillsammans med IT-centrum bör man även gå igenom telefonupplägg och hur man ska göra med sin utrustning (datorer, telefoner etc).

8.8 Tidplan

Beslutsprocessen inklusive nödvändig beredning bör kunna genomföras under första halvåret 2026. Datum för behandling i RSAU, Regionstyrelsen och Regionfullmäktige bör fastställas liksom bolagsstämma i Smålands Turism AB.

Juridiska frågor bör hanteras i samråd med den revisor eller specialist som involveras i processen. Arbetet med avvecklingen av bolaget bör kunna göras under år 2026 och att bolagets verksamhet med regionen som ägare upphör vid årsskiftet 2026/2027.

Det fortsatta arbetet med **verksamhetsmässig integration, personalfrågor, avtalshantering, ekonomifrågor och IT-frågor** kan göras fullt ut först efter beslut i Regionfullmäktige. Under arbetets gång får man bedöma om det är lämpligt att genomföra den verksamhetsmässiga integrationen successivt under år 2026, eller om det är bättre att vänta till årsskiftet 2026/2027 med att genomföra detta.

Det kan vara lämpligt att utse en ansvarig person för varje berörd ”mottagande funktion” inom regionen. Det kan även finnas andra frågor att hantera utöver det

som beskrivs ovan och som behöver uppmärksammas och hanteras. En mer detaljerad tidplan för de olika delarna kan lämpligen tas fram en bit in i beslutsprocessen.